

Teema on oluline, aitäh tõsise lähenemise eest. Olen kategooriliselt õppemaksu vastu ja leian, et seda peaks rahastama riik. Kõrgharidus on avalik hüve, mis peaks olema eranditult kättesaadav kõigile. Paljude riikide, eriti Ühendkuningriigi ja USA kogemused näitavad, et tasuline haridus suurendab sotsiaalset ebavõrdsust ja viib lõpuks üliõpilaste koolituse kvaliteedi languseni enamikus ülikoolides (välja arvatud käputäis "eliiti").

Eesti lihtsalt ei saa endale sellist luksust lubada, sest (selles on sul õigus) kui õppemaksu kehtestada, siis paratamatult suureneb parimate soovijate väljavool välismaale. Seda probleemi tuleb käsitleda statistiliselt, mitte lähtudes õppemaksu absoluutsest suurusest ja nende seostest üliõpilaste perede sissetulekutega. Oletame, et meil on teatud hulk soovijaid, kes kaaluvad nii Eestis kui välismaal õppimist. Tasu kehtestamine isegi 1000 euro ulatuses aastas suurendab oluliselt nende osakaalu, kes teevad valiku välisülikoolide kasuks. 5000 euro suurune tasu muudab enamiku nende taotlejate jaoks välismaale minemise atraktiivsemaks.

Täpselt sama loogika kehtib ka nende kohta, kes otsustavad, kas minna ülikooli või jätkata haridusteed. On palju tudengeid (perekondi), kelle jaoks on kõrghariduse omandamine juba niigi kulukas nauding, kuna õppimine on kulukas, samas kui teenimisvõimalused on piiratud. Tasude kehtestamine asetab need üliõpilased (pered) nende hulka, kes ei saa endale kõrgharidust lubada. Omakorda seisavad nendega silmitsi paljud neist, kes täna materiaalseid probleeme ei koge, mis toob kaasa hariduse kvaliteedi halvenemise (näiteks õppimise ajal lisaraha teenimise vajaduse tõttu).

Laenud probleemi ei lahenda. Esiteks piisab, kui vaadata USA ja Ühendkuningriigi ülikoolilõpetajate võlakoormuse taset, kes sageli satuvad eluaegsesse võlaauku. Haridus ei ole karjääri alguses ainuke suur kulu: inimestel on vaja saada eluase, sisustada oma elu, paljud tahaksid lapsi saada – ja seda kõike ajal, mil nad ei saa veel liiga kõrget palka. Ei maksa loota, et Eesti suudab võlakoormuse probleemi vältida. Niipea kui algavad "turu" reformid hariduses, käivitub tugev ahel, mis viib paratamatult hariduskulude tõusuni ja seega laenude mahu ja maksumuse suurenemiseni. Teiseks on laenud lisakulu kõigile: nendega peavad hakkama saama tudengid, riik peab pankadele nende tagasisaamise kuidagi tagama (sest muidu lähevad need liiga kalliks), kasvab bürokraatia jne.